

Owady

Marek Miłkowski

WYSTĘPOWANIE SMUKWY KOSMATEJ *SCOLIA HIRTA* SCHRANK, 1781 (HYMENOPTERA: SCOLIIDAE) W OKOLICACH RADOMIA

Smukwa kosmata *Scolia hirta* Schrank, 1781 umieszczona jest w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt w kategorii VU – gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie (Banaszak 2004). W okolicach Radomia stwierdziłem występowanie tego gatunku na kilku stanowiskach. Część z nich zlokalizowana jest w Obszarach Natura 2000 (Puszcza Kozienicka PLH 140035 i Dolina Zwoleńki PLH 140006).

Wyżyna Małopolska:

- Dąbrowa Kozłowska-Komorniki Kozłowskie (EB19), 29 VI 2008, 1 ex., na łące w sąsiedztwie sadu, na kwiatkach jasiénca piaskowego *Jasione montana* L.;
- Dolina Zwoleńki, Lucimia (EB58), 24 VII 2011, kilka exx., na łące na skraju młodnika sosnowego;
- Dolina Zwoleńki, Borowiec (EB58), 24 VII 2011, kilkanaście exx., na łące pod lasem i na poboczu drogi o nawierzchni szutrowej, na kwiatkach krwawnicy pospolitej *Lythrum salicaria* L. i macierzanki zwyczajnej *Thymus pulegioides* L.

Nizina Mazowiecka:

- Pionki (EC30), 1 VII 2009, 1 ex., na kwiatkach, przy torach kolejowych;
- Puszcza Kozienicka, Dąbrowa Kozłowska (EC10), 11 VII 2011, 1 ex., w locie, przy spróchniałym pniaku świerkowym, na skraju lasu.

Zagrożeniem dla smukwy kosmatej jest naturalna sukcesja – zarastanie siedlisk o charakterze kserotermicznym roślinnością drzewiastą. Wybrane murawy kserotermiczne na których stwierdzono obecność gatunku powinny być objęte ochroną czynną (Banaszak 2004).

Smukwa kosmata występuje na obszarze całego kraju na rozproszonych stanowiskach (Banaszak 2004). W ostatnim czasie podano nowe stanowiska tego gatunku z kilku krain (Banaszak 2004, Banaszak, Twerd 2009, Zięba, Żyła 2010, Karg *et al.* 2011). Po raz pierwszy z okolic Radomia smukwę podali Tabor i Ciach (2006). Autorzy obserwowali ten gatunek na terenie gminy Odrzywół (UTM: DC61). Smukwa

kosmata występuje na silnie nasłonecznionych murawach, wydmach, stokach wzgórz i suchych łąkach (Banaszak 2004). Podawana jest także z ogrodów przydomowych (Karg *et al.* 2011) i terenów przemysłowych (Twerd 2011). Jest pasożytem chrząszczy z rodziny żukowatych Scarabaeidae z rodzaju *Cetonia*, *Potosia*, *Epicometis*, *Anomala* (Banaszak 2004). Tabor i Ciach (2006) wskazują na możliwość istnienia synchronizacji licznego pojawu smukwy z masowymi rójkami chrabąszcza majowego *Melolontha melolontha* (L.), co jednak nie zostało potwierdzone.

Dziękuję mgr Jackowi Wendzonce za cenne uwagi do tekstu.

Literatura

- Banaszak J. 2004: *Scolia hirta* Schrank, 1781. *Smukwa kosmata* W: Z. Głowaciński, J. Nowacki (red.). Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Banaszak J, Twerd L. 2009: *Historical and current records of Scolia hirta* Schrank, 1781 (Hymenoptera: Scolidae) in Poland. Pol. Pism. Ent. 78: 101-110.
- Tabor J., Ciach M. 2006: *Stanowiska smukwy kosmatej Scolia hirta* Schrank, 1781 (Hymenoptera: Scolidae) na Nizinie Mazowieckiej. Kulon, 11: 121-127.
- Karg J., Śliwa P., Wendzonka J. 2011: *Smukwa kosmata (Scolia hirta* Schrank) *rzadki gatunek błonkówki w Parku Krajobrazowym im. gen. D. Chłapowskiego, w Parku Krajobrazowym Promno i w Sierakowskim Parku Krajobrazowym.* Biul. park. krajobraz. wielkopolski, 17(19): 114-115.
- Twerd L. 2011: *Tereny przemysłowe – jako miejsca bogatej fauny żądlówek.* Inżynieria Ekologiczna, 27: 219-228.
- Zięba P. Żyła W. 2010: *Nowe dane o rozmieszczeniu Scolia hirta* (Schrank, 1781) (Scolidae) na terenie Polski w świetle obserwacji przeprowadzonych w latach 2005-2010. Acta ent. siles. 18, 89-90.

Adres autora:

ul. Królowej Jadwigi 19 m 21, 26-600 Radom, e-mail: milkowski63@wp.pl

THE OCCURENCE OF *SCOLIA HIRTA* SCHRANK, 1781 (HYMENOPTERA, SCOLIIDAE) IN VICINITY OF RADOM

Summary

The paper presents information about new localities of *Scolia hirta* (Hymenoptera, Scolidae), the species listed on the Polish Red Data Book of Animals (category VU).